

KOPERNIK

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” • Poljska kulturna udruga „Mikołaj Kopernik” • Biuletyn 1/2024

W numerze:

- WOŚP po raz 6 w Zagrzebiu
- Walne zgromadzenie PTK
- Wystawa Arka Nizińskiego
- Palemkowanie i Wielkanoc
- Pożegnanie Branka Šegoty

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

**MIKOŁAJ
KOPERNIK**

W obiektywie

Zabawa karnawałowa.

Drodzy Kopernikanie!

W pierwszym kwartale tego roku ponownie było trochę jak w kalejdoskopie, zarówno ze względu na różnorodność wydarzeń, jak i dlatego, że smutne wydarzenia przeplatały się z tymi radosnymi. W lutym bawiliśmy się na zabawie karnawałowej zorganizowanej przez Izabellę Glavić, odbyły się liczne wydarzenia kulturalne w siedzibie i poza nią: wystawa fotografii, prezentacje książek, wybory nowego zarządu PTK. „Wisła” koncertowała w Krapinie, Teatr Obserwatorium przygotowywał się do kolejnych występów, spędziliśmy miłe chwile w Dyskusyjnym Klubie Filmowym, odbyły się cykliczne warsztaty palemkowe, tradycyjnie spotkaliśmy się przy wielkanocnym stole. Odwiedzili nas też w siedzibie nowo powołany ambasador RP Paweł Czerwiński wraz z żoną. Niestety 23 marca zmarł w Zagrzebiu po długiej chorobie zasłużony członek PTK i jeden z redaktorów naszego biuletynu, Branko Šegota. Żegnamy go dwoma tekstami napisanymi przez Janinę Welle i Irenę Duić, z którymi się przez długie lata przyjaźnił.

Następny kwartał znów pod znakiem teatru, wystaw i wykładów. Ale o tym niebawem! Póki co zapraszamy Was do lektury tego numeru biuletynu oraz do lajkowania naszego kanału na YouTube, profilu na Facebooku oraz do zaglądania na stronę internetową www.kopernik.hr. Tam zawsze znajdziecie najświeższe informacje dotyczące naszego Towarzystwa.

Redaktor Naczelna
Małgorzata Vražić

<http://www.wspolnotapolska.org.pl>

Sfinansowano ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2024”.

Financira Ured premijera u sklopu natječaja Poljska i Poljaci u inozemstvu 2024.

Publikacja wyraża jedynie poglądy autora/ów i nie może być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Publikacija izražava samo stavove autora/autora i ne može se identificirati sa službenim stajalištem Ureda premijera.

Projekt je sufinansiran sredstvima iz Državnog proračuna putem Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Koncert grupy wokalne „Wisła” w Krapinie

Dnia 6 stycznia 2024 r. grupa wokalna „Wisła” udała się do Krapiny na koncert kolęd w kościele pod wezwaniem św. Mikołaja biskupa, na zaproszenie tamtejszego proboszcza Davora Štuljana. Zaśpiewała na mszy na chórze dwie polskie kolędy i kilka chorwackich. Akompaniowała jej na flecie Iva Udovičić. Po mszy, na koncercie „Wisła” odśpiewała 6 polskich kolęd, a Iva wykonała na flecie solo piękną kolędę *Lulajże Jezuniu*. Na końcu całej kościół zaśpiewał chorwacką kolędę *Narodi nam se*. Koncert został nagrodzony przez licznie przybyłą publiczność dużymi brawami. Przy okazji przyjazdu do Krapiny „Wisła” zwiedziła bardzo interesujące Muzeum Krapieńskiego Praczłowieka.

Koncert wokalne grupe „Wisła” u Krapini

Dana 6. siječnja 2024. godine vokalna skupina „Wisła” otputovala je, na poziv krapinskog župnika Davora Štuljana, u Krapinu na koncert božićnih pjesama u crkvi svetog Nikole biskupa. Na svetoj misi zbor je otpjevao dvije poljske božićne pjesme i nekoliko hrvatskih. Na flauti ih je pratila Iva Udovičić. Grupa „Wisła” je nakon mise odpjevala 6 poljskih božićnih pjesama, a Iva je za solo točku odsvirala lijepu božićnu pjesmu *Lulajže Jezuniu*. Naposljetku je cijela crkva zapjevala hrvatsku božićnu pjesmu *Narodi nam se*. Publika je nagradila koncert velikim pljeskom. Prilikom posjete Krapine, „Wisla” je obišla vrlo zanimljiv Muzej Krapinskog pračovjeka.

Fot. V. Zavacki.

Wystawa *Kontemplacja rozpadu*

W galerii „Modulor” Centrum Kultury Trešnjevka we wtorek, 16 stycznia 2024 r. o godzinie 19:00 odbyło się otwarcie wystawy solarografii *Kontemplacja rozpadu* autorstwa Arkadiusza Nizińskiego. Wstęp na wystawę był bezpłatny. Wystawę można było zwiedzać do 9 lutego 2024 roku. Fotografie, które znalazły się na wystawie przedstawiają obiekty przemysłowe, fabryki i hotele, stare kamienne domy, szklano-betonowe mastodonty i pokazują piękno zapomnianych miejsc. Zostały stworzone przez Słońce zostawiające swój ślad. Arek Niziński jest autorem wielu już wystaw oraz laureatem kilku prestiżowych nagród. Jego fotografie mogliśmy podziwiać na wystawach w siedzibie PTK „M. Kopernik”. Prowadził też bardzo ciekawe warsztaty solarograficzne dla naszych członków.

Izložba *Kontemplacija raspada*

U galeriji „Modulor” Centra za kulturu Trešnjevka u utorak, 16. siječnja 2024. godine u 19 sati otvorena je izložba solarografije naslovljena *Kontemplacija raspada*, autora Arkadiusza Nizińskog. Ulaz na izložbu bio je besplatan, a izložbu se moglo pogledati do 9. veljače 2024. godine. Fotografije koje su se našle na izložbi predstavljaju industrijske pogone, tvornice i hotele, stare kamene kuće, staklano-betonske mastodonte i prikazuju ljepotu zaboravljenih mjesta. Stvorene su Suncem koje ostavlja svoj trag. Arek Niziński autor je mnogih izložbi i dobitnik nekoliko prestižnih nagrada. Njegovim smo se fotografijama mogli diviti na izložbama u sjedištu PKU „M. Kopernik”, a isto tako, vodio je jako zanimljive radionice solarografije za naše članove.

Promocja książki *Poljaci u Hrvatskoj*

Promocja książki Filipa Škiljana pt. *Poljaci u Hrvatskoj* oraz prezentacja działalności naszego Towarzystwa odbyły się 1 lutego 2024 r. w bibliotece Tina Ujevića, przy ul. Grada Vukovara 14, o godzinie 18.00. Wystąpiła również grupa wokalna „Wisła”.

Promocija knjige *Poljaci u Hrvatskoj*

Promocija knjige Filipa Škiljana *Poljaci u Hrvatskoj* te prezentacija djelatnosti naše Udruge, održani su 1. veljače 2024. u knjižnici Tina Ujevića, u ulici Grada Vukovara 14, u 18:00 sati. Nastupila je također vokalna skupina „Wisła”.

Zabawa Karnawałowa

3 lutego, po raz pierwszy po długiej przerwie, mogliśmy zaszać na zabawie karnawałowej. Poprzednia zabawa „Bal Polonii” odbyła się w 2020 r., obowiązywała wtedy stylizacja na lata 70. Tym razem było nieco podobnie, bo przebraliśmy się w kreacje w stylu PRL-u, dlatego królowały dzwony, sukienki z elastanu, koszule z szerokimi kołnierzami, fantazyjne krawaty, kolorowe makijaże i fryzury układane na mocny lakier. Niektórzy wybrali lata 60., inni 70. czy 80. Na imprezę eleganckim autem przyjechał nawet towarzysz Tito z żoną Jovanką oraz pojawił się Lech Wałęsa, a na parkiecie szalały trzy pankowy czyli Ela Czopek, Ania Paradowska Radenović i Kasia Bobanović. Iza Glavić z kolektywem organizacyjnym zadbała o gadżety prosto z epoki oraz dekoracje i konkursy. Były tańce, hulanki, swawole.

Karnevalska zabava

Trećeg veljače, po prvi put nakon duge pauze, mogli smo ludovati na karnevalskoj zabavi. Posljednja zabava „Bal Polonii” održala se 2020. godine, a tada je bila inspirirana 1970-im godinama. Ovaj put bilo je donekle slično, budući da smo se odjenuli u odjeću u stilu PRL-a: zavladaše su *trapezice*, haljine od elastina, košulje sa širokim ovratnicima, otmjene kravate, šarena šminka i frizure oblikovane s puno laka za kosu. Neki su odabrali šezdesete, a neki sedamdesete ili osamdesete. Na zabavu je u otmjenom automobilu došao i drug Tito sa suprugom Jovankom te Lech Wałęsa, a na plesnom podiju ludovale su tri pankerice: Ela Czopek, Ania Paradowska Radenović i Kasia Bobanović. Iza Glavić i njen organizacijski tim pobrinuli su se za *gadžete* baš iz toga razdoblja te za dekoracije i natjecanje. Bilo je plesa, veselja i zabave.

Promocja książki Andrzeja Nowaka pt. *Metamorfozy Imperium Rosyjskiego 1721-1921*

Dnia 7 lutego zorganizowaliśmy promocję książki profesora Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i Polskiej Akademii Nauk Andrzeja Nowaka pt. *Metamorfozy Imperium Rosyjskiego 1721-1921* w przekładzie dr Slavena Kale, wydanej przez wydawnictwo Fortuna. Promocja książki została poprzedzona znakomitym wprowadzeniem do tego jakże skomplikowanego zagadnienia przygotowanym i wygłoszonym przez prof. Magdalenę Najbar-Agičić. Publiczność dopisała, a wydarzeniem zainteresowała się chorwacka telewizja.

Autor odpowiada w książce na kluczowe pytania, np.: Skąd się wzięło i jak zmieniło się przez wieki Imperium Rosyjskie? Skąd pochodzi jego niezwykła żądza władzy i konfliktu ze światem? Jakie były jego metody działania i jak uzasadniał swoją rolę historyczną?

Teksty, które weszły do książki, są owocem wieloletniej pracy profesora Andrzeja Nowaka – jednego z najpopularniejszych polskich historyków i najlepszych światowych znawców historii Rosji – i stanowią fascynującą mozaikę esejów o znanych postaciach, ideach i wydarzeniach od wczesnych lat moskiewskiej potęgi do upadku dynastii Romanowów.

Promocija knjige Andrzeja Nowaka *Metamorfoze Ruskoga Carstva 1721.-1921.*

Dana 7. veljače organizirali smo promociju knjige *Metamorfoze Ruskoga Carstva 1721.-1921.* Andrzeja Nowaka, profesora na Jagelonskom Sveučilištu u Krakovu i Poljskoj akademiji znanosti, u prijevodu dr. Slavena Kalea i izdanju izdavačke kuće Fortuna. Promociji je prethodio izvrstan uvod u ovu vrlo kompliciranu problematiku koji je pripremila i održala prof. Magdalena Najbar-Agičić. Okupila se brojna publika, a za događaj se zainteresirala i Hrvatska televizija.

Autor u knjizi odgovara na ključna pitanja, npr. Odakle je došlo i kako se kroz vrijeme mijenjalo Rusko Carstvo? Otkuda dolazi njegova izuzetna želja za moći i sukobom sa svijetom? Koje su bile metode njegova djelovanja i kako je opravdavao svoju povijesnu ulogu?

Tekstovi koji su ušli u knjigu plod su višegodišnjega rada profesora Nowaka, jednog od najpopularnijih poljskih povjesničara i najboljih svjetskih poznavatelja ruske povijesti, od kojih je nastao fascinantni mozaik eseja o poznatim ličnostima, idejama i događajima od ranih godina moskovske moći do pada dinastije Romanovih.

Mapowanie Trešnjevki

W sobotę 17 lutego odbyła się wycieczka kulturoznawcza zoorganizowana w ramach długoletniego projektu „Mapowanie Trešnjevki”, realizowanego przez Centrum Kultury Trešnjevka, którego celem jest badanie lokalnej tożsamości tej zagrzebskiej dzielnicy. Projekt jest skierowany do wszystkich, którzy poruszają się po Trešnjevce, realnie lub wirtualnie, i chcą poznać jej historię, teraźniejszość, a może nawet przyszłość, jej specyfikę, wydarzenia, ukryte detale, opowieści i mity, związane z nią nieznanne postaci. Wszystko to jest możliwe dzięki różnym działaniom edukacyjnym takim, jak: spacer, warsztaty itp. Tym razem na celowniku projektu w ramach „rundy kultury” znalazło się nasze Towarzystwo i Niemiecki Goethe-Institut.

Mapiranje Trešnjevke

U subotu 17. veljače održao se kulturni izlet u organizaciji dugogodišnjeg projekta „Mapiranje Trešnjevke” koji je proveo Centar za kulturu Trešnjevka, a čiji je cilj istraživanje lokalnog identiteta te zagrebačke četvrti. Projekt je usmjeren prema svima koji prolaze Trešnjevkom, stvarno ili virtualno, i onima koji žele upoznati njenu povijest, sadašnjost, a možda čak i budućnost, njene specifičnosti, događanja, skrivene detalje, priče i mitove te nepoznate ličnosti koje se uz nju vežu. Sve je to moguće zahvaljujući različitim obrazovnim aktivnostima, kao što su šetnje, radionice i sl. Ovaj put na meti projekta u okviru „kulturalne runde” našla se naša Udruga i njemački Goethe-Institut.

Fot. NIP.

Kronika wydarzeń

Walne Zgromadzenie Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik”

Na wyborach, które odbyły się podczas Walnego Zgromadzenia PTK w dniu 6 marca, został wybrany nowy zarząd PTK. Na przewodniczącą ponownie wybrano Jolantę Sychowską Kavedžija, a na jej zastępców Magdalenę Najbar-Agičić oraz Arkadiusza Nizińskiego.

Izborna skupština Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik”

Na izborima, koji su se održali tijekom izborne skupštine dana 6. ožujka, izabrana je nova uprava Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik”. Za predsjednicu je ponovno izabrana Jolanta Sychowska Kavedžija, a kao njeni zamjenici su izabrani Arkadiusz Niziński i Magdalena Najbar-Agičić.

Dyskusyjny Klub Filmowy

Z inicjatywy Arka Nizińskiego powstał w PTK Dyskusyjny Klub Filmowy. Arek zaprojektował również logo DKF. Pierwsze spotkanie odbyło się 26 stycznia, a dyskutowaliśmy o głośnym, malarskim filmie z 2023 r. pt. *Chłopi* w reżyserii twórców obrazu *Twój Vincent* (2017) – DK Welchman i Hugh Welchmana. Uczestnicy wydarzenia mogli też skosztować tradycyjnego wiejskiego żuru z kiełbasą, skwarkami i chlebem na zakwasie. Do naszego grona dołączyli studenci z Polski, przebywający w Zagrzebiu na Erasmusie. Drugie spotkanie odbyło się 23 lutego, w przeddzień 139 urodzin wybitnego polskiego pisarza, artysty i myśliciela – Stanisława Ignacego Witkiewicza. Naturalnym wyborem tematu dyskusji była więc komedia kryminalna *Niebezpieczni dżentelmeni* w reżyserii Macieja Kawalskiego. Tym razem menu zostało dobrane pod względem kolorystycznym, ponieważ barwy składników były inspirowane paletą malarską Witkacego i jego pomysłowymi nazwami wymyślnych, nieistniejących dań, których pełne są jego utwory. Krwiste buraki znakomicie odegrały swoją rolę, barwiąc wszystko na czerwono. Powstała paradoksalna kolorowo-ponura sałatka z *taftanów* na słodko-słono. W tej scenerii dobrze się dyskutowało, a każdy próbował dania na własną odpowiedzialność.

Filmski diskusioni klub

Na inicjativu Areka Nizińskog u PTK-u je osnovan Filmski diskusioni klub, čiji je logo također napravio njegov pokretač. Prvi susret bio je 26. siječnja, a raspravljalo se o poznatom slikanom filmu *Chłopi* iz 2023. godine u režiji autora filma *Tvoj Vincent* (2017) – DK Welchman i Hugh Welchmana. Sudionici rasprave mogli su kušati tradicionalni seoski *žur* s kobasicom, čvarcima i kruhom na kvascu. Našoj grupi pridružili su se studenti iz Poljske koji su došli u Zagreb putem Erasmus programa. Drugi je susret održan 23. veljače, dan prije 139. rođendana poznatog poljskog pisca, umjetnika i mislioca – Stanisława Ignacyja Witkiewicza. Prirodni izbor teme za raspravu bila je kriminalistička komedija *Opasni džentlmeni* redatelja Macieja Kawalskog. Jelovnik je bio odabran u bojama inspiriranima slikarskom paletom Witkacyja i njegovim genijalnim nazivima izmišljenih, nepostojećih jela, kojih su puna njegova djela. Kao krv crvena cikla sjajno je odigrala svoju ulogu, bojeći sve u crveno. Nastala je paradoksalna slatko-slana tmurna salata od *taftana*. Kvalitetno se raspravljalo, a svatko je jela kušao na vlastitu odgovornost.

Numery pisma literacko-artystyčno-naukowego pt. „Witkacy!”
wydawanego w Warszawie przez Instytut Witkacego.

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

Kronika wydarzeń

Sala gotowa do projekcji.

Reprodukcje obrazów i rysunków Stanisława Ignacego Witkiewicza, pokazywane już kiedyś na wystawie w PTK w 2019 r.

Podczas przygotowywania taftanów... Fot. NIP.

Studenci w kinie

W dniu 1 marca lektorki języka polskiego na Wydziale Filozoficznym w Zagrzebiu, dr Małgorzata Vražić i dr Kamila Kwiatkowska, zorganizowały studenckie wyjście do kina Kinoteka na projekcję filmu *Chłopi*. Uczestnicy wydarzenia mogli obejrzeć film bezpłatnie, dzięki finansowaniu Ambasady RP. Wydarzenie zostało poprzedzone wykładem Małgorzaty Vražić pt. „*Chłopi* Władysława Reymonta w kulturze XX i XXI w.” przedstawiającym powieść polskiego noblisty jako chłopską epopeję. Wykład odbył się na zagrzebskiej polnistyce w dniu 29 lutego i był połączony z ćwiczeniami językowymi inspirowanymi powieścią Reymonta. Podczas wykładu studenci zapoznali się z twórczością i biografią polskiego noblisty oraz z recepcją jego powieści na przestrzeni XIX-XXI w. Uczestnicy mogli również zobaczyć krótki fragment kultowej ekranizacji *Chłopów* z 1973 r. w reżyserii Jana Rybkowskiego. Podczas wykładu została wspomniana także ekranizacja *Chłopów* z 1922 r. w reżyserii Eugeniusza Modzelewskiego, która niestety nie zachowała się do czasów współczesnych. W ramach zajęć zostały przeprowadzone ćwiczenia dotyczące gwary, jako ważnego zjawiska językowego, ćwiczenia typu rozumienie „tekstu pisanego” na podstawie fragmentu powieści, oraz charakterystyka postaci na przykładzie głównej bohaterki powieści – Jagny.

Studenti u kinu

Dana 1. ožujka lektorice poljskog jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, dr. Małgorzata Vražić i dr. Kamila Kwiatkowska, organizirale su odlazak studenata u Kinoteku na projekciju filma *Na selu (Chłopi)*. Sudionici događaja imali su priliku besplatno pogledati film zahvaljujući financiranju Veleposlanstva Republike Poljske. Događaju je prethodilo predavanje Małgorzate Vražić pod naslovom „*Seljaci* Władysława Reymonta u kulturi 20. i 21. stoljeća”, u kojem je roman poljskog nobelovca predstavljen kao seoska epopeja. Predavanje se održalo na zagrebačkoj polonistici 29. veljače i bilo je povezano s jezičnim vježbama inspiriranim Reymontovim romanom. Tijekom predavanja studenti su se upoznali sa stvaralaštvom i biografijom poljskog nobelovca i s recepcijom njegovog romana od 19. do 21. stoljeća. Sudionici su mogli pogledati kratak isječak kulturne ekranizacije *Seljaka* iz 1973. godine u režiji Jana Rybkowskog. Za vrijeme predavanja bila je također spomenuta ekranizacija *Seljaka* iz 1922. godine u režiji Eugeniusza Modzelewskog, koja nažalost nije sačuvana. U sklopu jezičnih vježbi obrađivali su se zadaci vezani uz važnu jezičnu pojavu – dijalekte, vježbe razumijevanja teksta na temelju dijelova romana i karakterizacija lika na primjeru glavne junakinje romana – Jagne.

Przed filmem. Fot. K. Kwiatkowska i M. Vražić.

Kronika wydarzeń

Palemkowanie

Jak co roku, przed Wielkanocą odbyły się warsztaty palemkowe, które poprowadziła Beata Winnicka-Bożanović. Każdy wykonał po kilka palemek, byliśmy więc gotowi nie tylko na Niedzielę Palmową, ale mogliśmy również podarować tradycyjne polskie palmy wielkanocne zaprzyjaźnionym Chorwatom.

Palemkowanie (tradycja ukraśwania palmi)

Kao i svake godine prije Uskrsa, održale su se radionice ukraśavanja uskršnjih palmi koje je vodila Beata Winnicka-Bożanović. Svatko je izradio nekoliko palmi, dakle bili smo spremni ne samo za Cvjetnicu, već i za darivanje tradicionalnih poljskih uskršnjih palmi prijateljima Hrvatima.

Wszystkie fotografie z warsztatów NIP.

Warsztaty dla studentów

Dnia 20 marca na zagrzebskiej polonistyce odbyły się warsztaty wielkanocne dla studentów. Organizatorki – dr Kamila Kwiatkowska i dr Małgorzata Vražić, zaprosiły również studentów z innych kierunków. W efekcie powstało wiele kolorowych kart świątecznych, a nawet kraszanki i pisanki. Do organizacji warsztatów dołączył się Klub Studentów Polonistyki „Żubr”.

Radionica za studente

Dana 20. ožujka na zagrebačkoj polonistici održana je uskršnja radionica za studente. Organizatorice dr. Kamila Kwiatkowska i dr. Małgorzata Vražić pozvale su i studente s drugih smjerova. Kao rezultat nastalo je mnogo šarenih čestitki, pa čak i *kraszanke* i pisanice. U organizaciju radionica uključio se i Klub studenata polonistike „Žubr”.

Fot. K. Kwiatkowska i M. Vražić.

Msza Wielkanocna i Wielkanoc w PTK

Spotkanie wielkanocne organizowaliśmy ponownie wspólnie z Przedstawicielem Polskiej Mniejszości Narodowej miasta Zagrzebia – Slavenem Kale. Odbyło się ono w naszej siedzibie w niedzielę 24 marca o godzinie 14.00. Wcześniej, o godz. 12.30 odbyła się msza święta w języku polskim w kościele Rodzenia Marijinog, ul. Velikogorička 27, Borovje. Kosze wielkanocne przygotowane przez naszych członków, jak co roku były piękne, kolorowe i obfite.

Uskršnja misa i Uskrs u PTK

Uskršnji susret ponovno smo organizirali zajedno s predstavnikom poljske nacionalne manjine grada Zagreba, Slavenom Kaleom. Održao se u našem sjedištu u nedjelju 24. ožujka u 14 sati. Ranije, u 12:30 sati, održala se sveta misa na poljskom jeziku u crkvi Rodjenja Marijinog na adresi Velikogorička 27, Borovje. Uskršnje košare koje su pripremili naši članovi bile su lijepje, šarene i obilne kao i svake godine.

Prijevod: Kira Cesar, Marta Rak i Saša Ferenčić

Fot. NIP.

Serduszka Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy po raz szósty w Chorwacji!

Chorwacka przygoda Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy (WOŚP-u) zaczęła się w listopadzie dawnego 2018 r., kiedy po raz pierwszy w Chorwacji został zarejestrowany sztab WOŚP-u. W roku 2023 po raz szósty powołaliśmy chorwacki sztab WOŚP-u, ponownie przy Polskim Towarzystwie Kulturalnym „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu.

32. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy dedykowany był zakupowi sprzętu do diagnozowania, monitorowania i rehabilitacji chorób płuc pacjentów na oddziałach pulmonologicznych dla dzieci i dorosłych. Ponad 100 tysięcy wolontariuszy w 1685 sztabach w Polsce i za granicą zbierało pieniądze do tradycyjnych tekturowych puszek. Warto podkreślić, że w ciągu 31 Finałów WOŚP zebrano blisko 2 miliardy złotych i kupiono 71,5 tysiąca urządzeń medycznych.

Działania naszego sztabu były skupione na organizacji spotkań finałowych w Zadarze, Rijecie, Splicie i Zagrzebiu oraz na prowadzeniu licytacji na największym polskim portalu ogłoszeniowym Allegro.

Dzięki współpracy z licznymi polskimi przewodnikami turystycznymi w Chorwacji, mogliśmy zaproponować na Allegro zwiedzanie chorwackich miast: Opatii, Kašteli, Dubrownika, Splitu, Makarskiej, Zagrzebia, Trogiru, Zadaru i Šibenika. Do naszego grona znowu dołączył dziennikarz Robert Makłowicz, darując swoją książkę z autografem, a ofertę książek z dedykacjami wzbogacili kroatystka – Aleksandra Wojtaszek z książką *Fjaka. Sezon na Chorwację*, Agnieszka Suchowerska oraz Aleksandra Artymowska. Ponadto na Allegro zaoferowaliśmy zestaw ebooków dotyczących Chorwacji, kalendarz ze zdjęciami Chorwacji na 2024 r. oraz ofertę wykonania strony internetowej. Pośród perełek naszej oferty były także majówka w domku mobilnym w Vodicach, romantyczna kolacja w restauracji w Šibeniku i kurs nurkowania na wyspie Vis.

Jak co roku niezmiernie się cieszyliśmy ze spotkań finałowych, które odbywały się w chorwackich miastach. Pierwsze spotkanie organizowaliśmy w Zadarze w dniu 13 stycznia 2024 r., gdzie już tradycyjnie ugościł nas browar Brlog odkrywając nam tajemnice procesu produkcji piwa. Następne spotkanie odbyło się w Rijecie w dniu 20 stycznia, gdzie spacerowaliśmy po mieście w towarzystwie przewodniczki – Moniki Incoguto. Potem bawiliśmy się w Polskim Towarzystwie Kulturalnym „Polonez” w Splicie, gdzie dołączyły do nas, między

innymi, dzieci uczęszczające do sobotniej splickiej Polskiej Szkoły oraz ich rodzice. W Splicie Polacy mieli możliwość wylicytowania atrakcyjnych WOŚP-owskich gadżetów. Finał Orkiestry miał miejsce w Zagrzebiu, w siedzibie Polskiego Towarzystwa Kulturalnego „Mikołaj Kopernik”. Centralnym punktem zagrzebskiej imprezy była aukcja, która przyniosła nam wiele radości i datków oczywiście! Ponadto, na naszym bazarku przygotowaliśmy mnóstwo ciekawych przedmiotów, książek i smakołyków. We wszystkich naszych spotkaniach uczestniczyli nie tylko Polacy mieszkających na stałe w Chorwacji, ale i polscy studenci przebywający w Chorwacji w ramach wymian studenckich.

W tym roku po raz pierwszy w organizacji pomogła nam Ambasada RP w Zagrzebiu, informując o naszych wydarzeniach w mediach społecznościowych oraz przekazując pamiątkowe pióro z bursztynem i jedwabną apaszkę podarowane przez ambasadora Pawła Czerwińskiego.

Po raz pierwszy poinformowało o nas Polskie Radio i TVP Polonia, a już tradycyjnie TVN24. Chcąc dotrzeć do jak największego grona Polaków i Polek w Chorwacji, znowu byliśmy aktywni na Facebooku i Instagramie.

W tym roku udało nam się zebrać (w puszkach naszych wolontariuszy, przez POS terminal, do eSkarbonek naszego sztabu oraz dzięki aukcjom na Allegro) 14.818,02 PLN = 3.385,04 EUR.

Dziękujemy wszystkim naszym wolontariuszom: Agnieszce, Marcie, Paulinie, Natalii, Ewie, Renacie, Bartoszowi i Filipowi, członkom sztabu i hojnym darczyńcom! Gramy do końca świata i jeden dzień dłużej! Zapraszamy na 33. Finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy w styczniu 2025 roku!

Slaven Kale, szef sztabu WOŚP nr 5171 w Chorwacji

Wszystkie zdjęcia z archiwum Slavena Kale.

Srca Velikog orkestra blagdanske pomoći po šesti put u Hrvatskoj!

Hrvatska avantura Velikog orkestra blagdanske pomoći (WOŚP) započela je u studenom davne 2018. godine, kada je ogranak WOŚP-a prvi put registriran u Hrvatskoj. Godine 2023. po šesti smo put registrirali hrvatski ogranak WOŚP-a, ponovno pri Poljskoj kulturnoj udruzi „Mikołaj Kopernik” u Zagrebu.

32. finale Velikog orkestra blagdanske pomoći bilo je posvećeno nabavi opreme za dijagnostiku, praćenje i rehabilitaciju plućnih bolesti pacijenata na pulmološkim odjelima za djecu i odrasle. Više od 100 tisuća volontera u 1685 ogranaka u Poljskoj i inozemstvu prikupljalo je novac u tradicionalnim kartonskim škrabicama. Vrijedno je naglasiti da je tijekom 31 finala WOŚP-a prikupljeno gotovo 2 milijarde zlota i kupljeno 71,5 tisuća medicinskih uređaja.

Aktivnosti našeg ogranka bile su usmjerene na organizaciju susreta u Zadru, Rijeci, Splitu i Zagrebu te na provođenje aukcija na najvećem poljskom oglasnom portalu Allegro.

Zahvaljujući suradnji s brojnim poljskim turističkim vodičima u Hrvatskoj, na Allegru smo mogli ponuditi razgledavanje hrvatskih gradova: Opatije, Kaštela, Dubrovnika, Splita, Makarske, Zagreba, Trogira, Zadra i Šibenika. Ponovno nam se pridružio novinar Robert Makłowicz koji je darovao svoju knjigu s potpisom, a ponudu knjiga s posvetom obogatila su kroatistica Aleksandra Wojtaszek svojom knjigom *Fjaka. Sezon na Chorwację*, Agnieszka Suchowierska i Aleksandra Artymowska. Osim toga, na Allegru smo ponudili set e-knjiga o Hrvatskoj, kalendar s fotografijama Hrvatske za 2024. godinu te ponudu izrade web stranice. Među draguljima naše ponude bili su svibanjski odmor u kampu u Vodicama, romantična večera u restoranu u Šibeniku i tečaj ronjenja na otoku Visu.

Kao i svake godine, neizmjereno su nas razveselili susreti koji su se održali u hrvatskim gradovima. Prvi susret organizirali smo 13. siječnja 2024. godine u Zadru, gdje nas je tradicionalno ugostila pivovara Brlog, otkrivajući nam tajne procesa proizvodnje piva. Sljedeći susret bio je 20. siječnja u Rijeci, gdje smo prošetali gradom u društvu vodiča Monike Inco-guto. Potom smo se zabavljali u Poljskoj kulturnoj udruzi „Polonez” u Splitu, gdje su nam

se među ostalima pridružila djeca polaznici subotnje Poljske škole u Splitu i njihovi roditelji. Poljaci su u Splitu imali priliku sudjelovati u aukcijama atraktivnih WOŚP gadgeta. Finale WOŚP-a održano je u Zagrebu, u sjedištu Poljske kulturne udruge „Mikołaj Kopernik“. Središnja točka zagrebačkog događanja bila je aukcija koja nam je donijela puno veselja i naravno donacija! Osim toga, na našem sajmu pripremili smo mnoštvo zanimljivih predmeta, knjiga i delicija. Na svim našim susretima sudjelovali su ne samo Poljaci koji stalno žive u Hrvatskoj, već i poljski studenti koji u Hrvatskoj borave u sklopu studentskih razmjena.

Ove godine nam je u organizaciji prvi put pomoglo Veleposlanstvo Republike Poljske u Zagrebu, koje je o našim događanjima obavještavalo na društvenim mrežama te nam je za aukciju poklonilo pero s jantarom i svileni šal, donaciju veleposlanika Paweła Czerwińskiego.

O našem su radu prvi put izvijestili Polskie Radio i TVP Polonia, a tradicionalno i TVN24. U želji da dopremo do što većeg broja Poljaka u Hrvatskoj, ponovno smo bili aktivni na Facebooku i Instagramu.

Ove smo godine uspjeli prikupiti 14.818.02 PLN = 3.385,00 EUR (putem škrabica naših volontera, POS terminala, e-kasica našeg ogranka i zahvaljujući aukcijama na Allegru).

Zahvaljujemo svim našim volonterima: Agnieszki, Marti, Paulini, Nataliji, Ewi, Renati, Bartoszu i Filipu, članovima našeg ogranka i velikodušnim donatorima! Sviramo do kraja svijeta i još jedan dan duže! Priključite nam se na 33. finalu Velikog orkestra blagdanske pomoći u siječnju 2025. godine!

Slaven Kale, voditelj ogranka WOŚP-a br. 5171 u Hrvatskoj
Prevela Katja Gudelj, studentica 3. godine zagrebačke polonistike

Od 2013 r. w Polskim Towarzystwie Kulturalnym „M. Kopernik” działa biblioteka przeznaczona głównie dla naszych członków, którzy wpisując się do PTK automatycznie zyskują prawo korzystania z naszych zbiorów. Zapisać się do biblioteki i korzystać z niej mogą również osoby spoza organizacji. Biblioteka liczy ok. 3000 egzemplarzy książek i są to przede wszystkim książki w języku polskim oraz literatura polska przetłumaczona na język chorwacki. W księgozbiorze przeważają najnowsze wydania współczesnej literatury polskiej i obcej, jak również literatura popularno-naukowa oraz książki dla dzieci i młodzieży. Aby ułatwić naszym czytelnikom wybór lektury, proponujemy w każdym kolejnym wydaniu czasopisma kilka tytułów. Zachęcamy do czytania i zapraszamy do naszej biblioteki.

**Mikołaj Grynberg, *Poufne*
Wydawnictwo Czarne
Wołowiec 2020**

Tym razem chciałabym polecić naszym czytelnikom książkę pt. *Poufne* Mikołaja Grynberga, która dla mnie samej była wielkim odkryciem, zarówno ze względu na tematykę, jak i formę.

Autor urodził się w 1966 r., z wykształcenia jest psychologiem, ale znany jest przede wszystkim jako fotograf portrecista i pisarz. Jest autorem albumu *Dużo kobiet* (2009) i albumu *Auschwitz – co ja tu robię?* (2010). W swoich utworach literackich, które czasem trudno gatunkowo zaklasyfikować, jak np. tom opowiadań *Rejwach* zajmuje się problematyką i historią polskich Żydów w XX w. Może dlatego książka *Poufne* zaskakuje. Śledzimy w niej sceny z codziennego, rodzinnego życia, przy czym każdy rozdział pokazuje perspektywę innej osoby. Seria małych, krótkich opowiadań, anegdot składa się w końcu w jedną, spójną, bardzo precyzyjną strukturę w niezwykle ciekawie skonstruowaną narracją.

Historia rodziny jest oczywiście naznaczona wielką historią – holokaustem. Obciążająca przeszłość rodziny jest obecna, ale nie explicite. Ciemne tony przeplatają się z dowcipem, humorem, ironią, a czasem nawet groteską. Fragmenty z codziennego życia mówią o relacjach, wielopokoleniowych traumach, ale przede wszystkim o rodzinie bardzo się kochającej, a nawet nadmiernie i histerycznie, bo to, co przeżyli czyni tę miłość czasem wręcz obsesyjną.

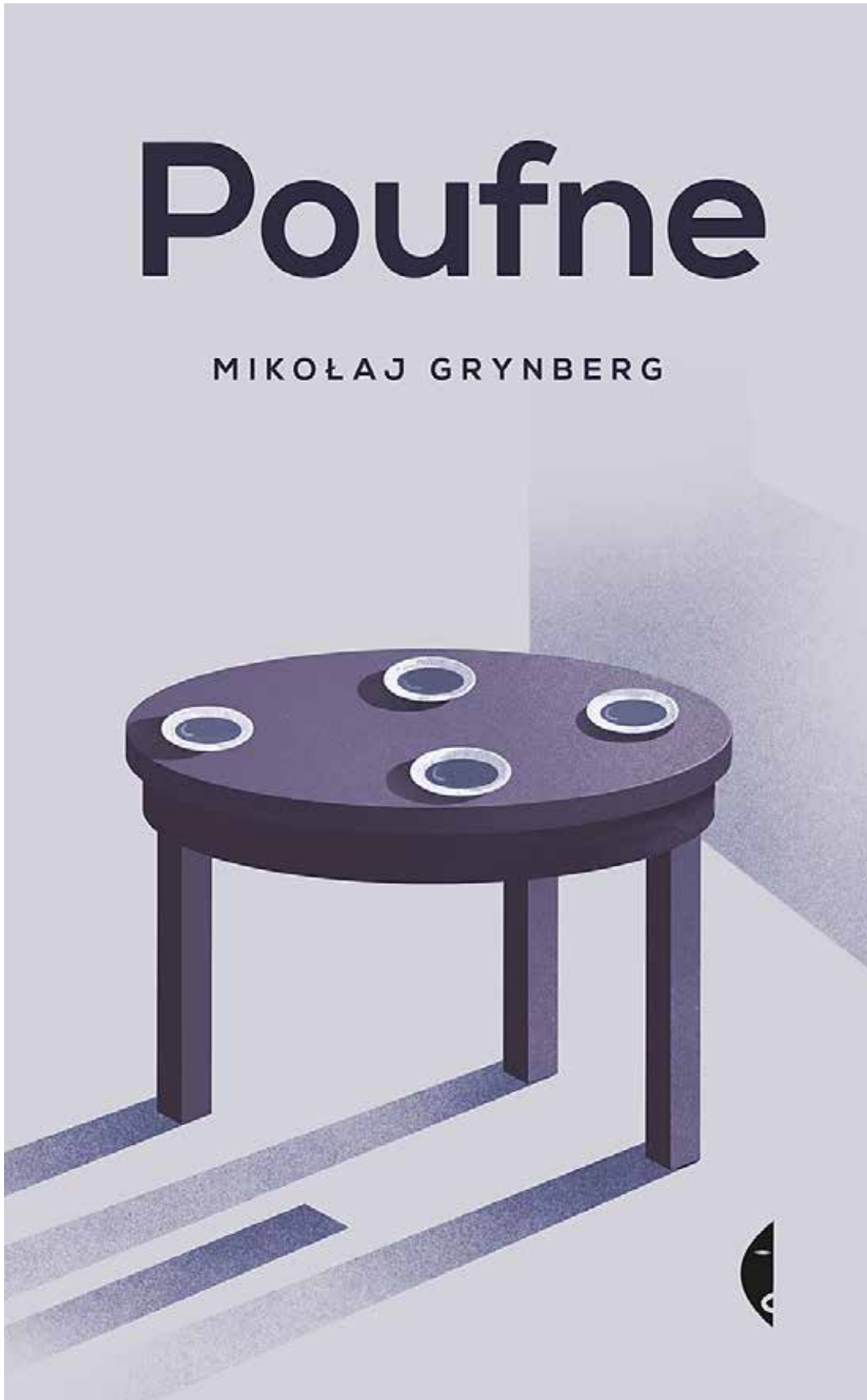
To co mnie zafascynowało, to fakt, że autor w zupełności uniknął patosu stawiając na dowcip czy ironię. To bardzo piękna, oszczędna i przejmująca proza i zarazem niezwykle uniwersalna.

Rzadko czytam książkę dwukrotnie, ale tę przeczytałam i podczas tego ponownego czytania zatrzymałam się na fragmencie z pierwszej części p.t. *Rejwach przeszłości*, z którego wynika, że Grynberg pisze tę książkę jako ćwiczenie z żegnania wspomnień.

„Wynurz głowę z rejwachu przeszłości. Stamtąd jesteś, ale tam już nie ma nikogo oprócz ciebie. Rozejrzyj się i wyrzuć rzeczy, których twoje dzieci nie będą chciały odziedziczyć. W głowie zrób to samo, choć to znacznie trudniejsze. Co potrafisz opowiedz trenami. To się czasem sprawdza, pozwala oddalić temat na bezpieczną odległość. Bezpieczną, czyli taką, która otwiera na myślenie o własnym życiu. Zastanowiłeś się kiedyś na tym? Czy dobrze żyjesz? Czyim życiem żyjesz? O jutrze myśl od dzisiaj. Czas uwolnić czas.” Zachęcam wszystkich do przeczytania tej książki i posłuchania rady Grynberga.

Poufne

MIKOŁAJ GRYNBERG

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

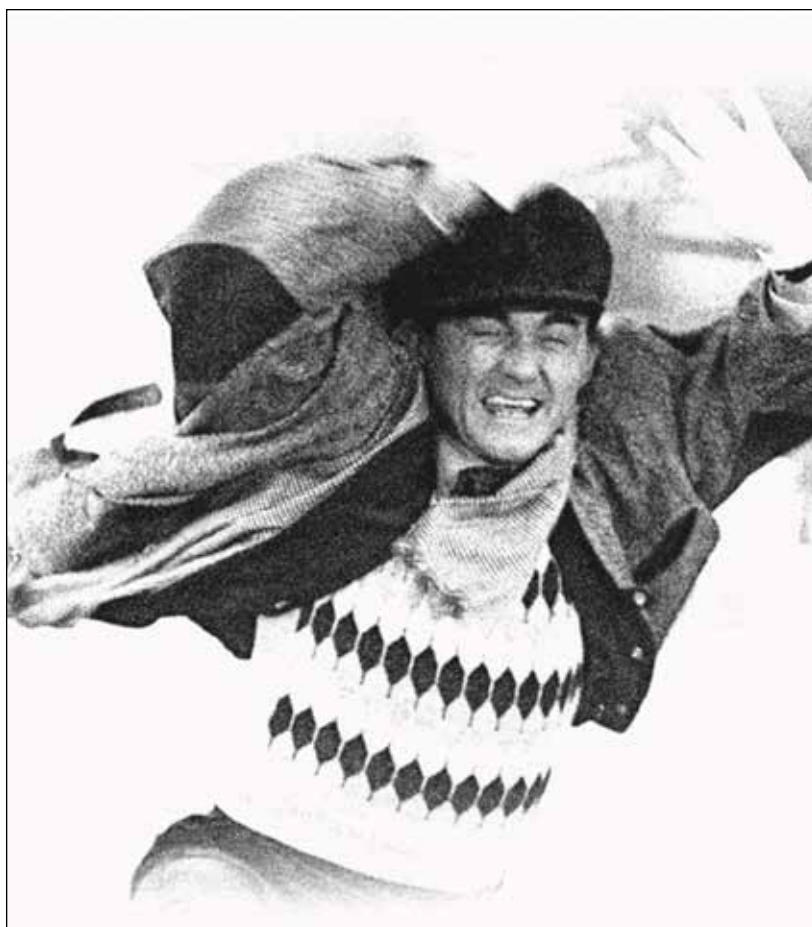

MIKOŁAJ
KOPERNIK

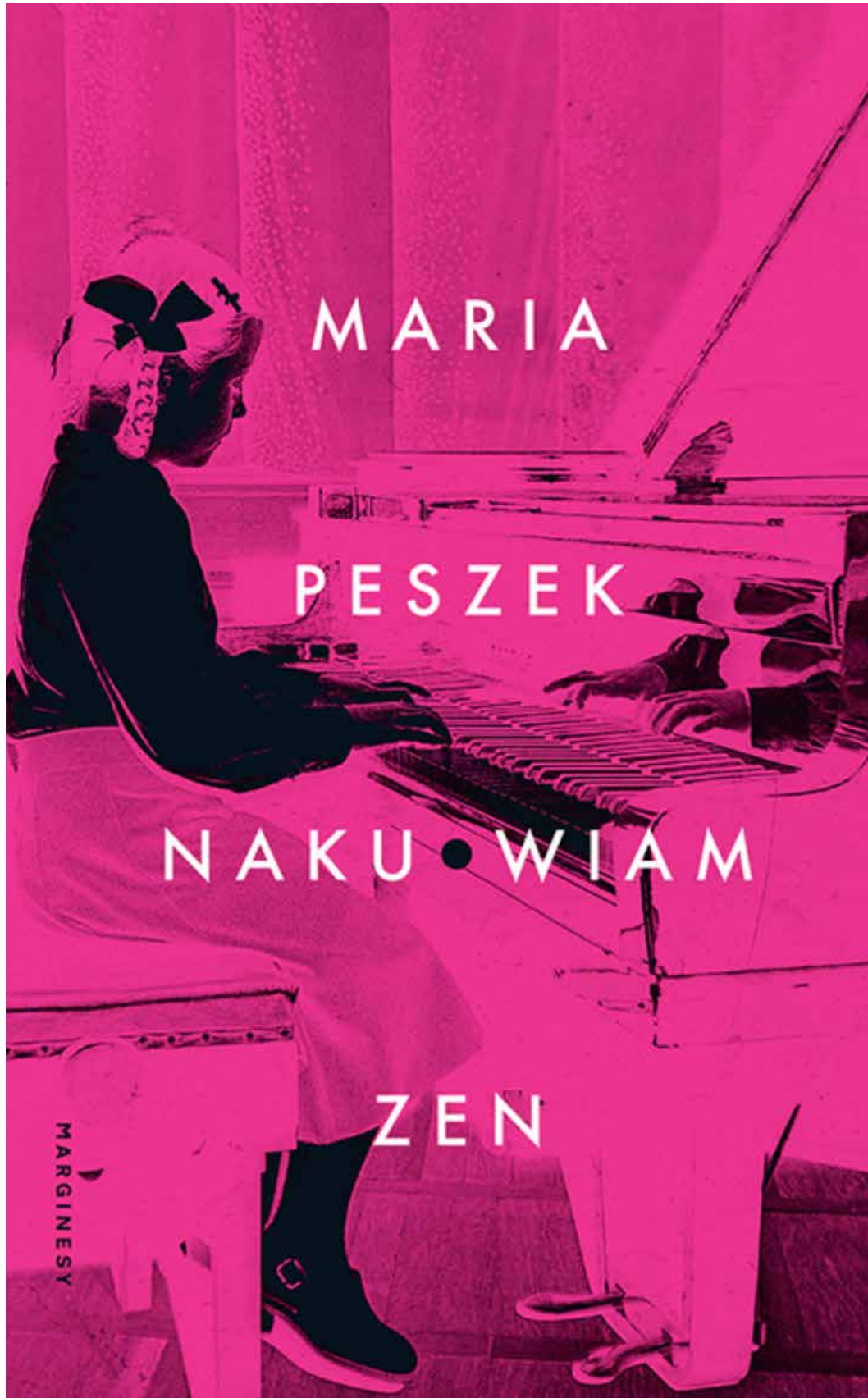
Maria Peszek, *Naku*wiam zen*
Wydawnictwo Marginesy
Warszawa 2022

„Ta książka może zranić twoje uczucia. Jeśli nie chcesz, nie czytaj” – tak rozpoczyna Maria Peszek, wokalistka, aktorka, autorka tekstów, performerka, swoją niezwykłą i poruszającą rozmowę z ojcem. Jan Peszek to znany aktor filmowy i teatralny, reżyser teatralny i pedagog, który ma za sobą kilkaset ról w teatrze, telewizji i filmie. Maria w trudnym dla siebie okresie życiowym przyjeżdża do ojca, który właśnie przeżył bardzo ciężki zawał i stoi na krawędzi życia. To okazja do rozmowy, szczerzej do bólu, otwartej, o miłości, sztuce, wierze i seksie. Czasu jest mało i trzeba sobie powiedzieć jak najwięcej, postawić jak najwięcej pytań. Aż trudno uwierzyć, że ojciec i córka mogą tak ze sobą rozmawiać, ale znając ich jako artystów, wyrazistych, bezkompromisowych, otwartych, często szokujących, bezpruderyjnych i nieobliczalnych, tego właśnie można się było po nich spodziewać. Wzruszają nas i szokują, śmieją i oburzają, zadziwiają głębią spojrzenia i irytują. To historia bardzo prywatna, ale i bardzo uniwersalna. Relacja Marii z ojcem bardzo wykracza poza wszystko co jest przyjęte za normę, ale stanowi potwierdzenie tego, że mamy do czynienia z artystką walczącą o prawo bycia inną bez względu na konsekwencje. Może nam się to podobać albo nie.

Jolanta Sychowska Kavedžija

Na zdjęciu ojciec Marii Peszek, aktor Jan Peszek. Ilustracja z książki.

MARGINESY

MARIA

PESZEK

NAKU • WIAM

ZEN

POLSKIE TOWARZYSTWO KULTURALNE
POLJSKA KULTURNA UDRUGA

MIKOŁAJ
KOPERNIK

W 2023 r. Wisława Szymborska obchodziłaby 100. rocznicę urodzin. W ramach obchodów Roku Szymborskiej, Ambasada RP w Zagrzebiu zorganizowała konkurs literacki „Niektórzy lubią poezję” – interpretacja wybranego utworu Wisławy Szymborskiej. Jury w składzie Jolanta Sychowska Kavedžija, prof. Đurđica Čilić i dr Małgorzata Vražić przyznały pierwsze miejsce studentce zagrzebskiej polonistyki z 3 roku – Ninie Bartolić oraz dwa wyróżnienia: dla Adeli Balić i Heleny Cindrić (z tego samego roku). Najlepszą pracę publikujemy na naszych łamach.

Kraj i početak

U vrijeme kada se toliko priča o tragedijama, ratom pogođenim zemljama, milijunima ljudi koji odlaze iz svojih domova, jednostavno nestaju ili gube najmilije... U vrijeme kada je teško pronaći način, pronaći sugovornika kojem bismo ispričali što je ovaj svijet stavio pred nas... pronašla sam pjesmu Wisławe Szymborske *Kraj i početak*. Već me simbolika samog naslova potresla, *kraj*, a zatim *početak*. Jer to je rat, trauma koja bešćutno pali, gazi, briše, potiskuje, muči, zbog koje se gladije (duševno i fizički), čeka, umire, moli, prosi... Nakon rata nužno je, (nemaju izbora ni srušene kuće, ni spaljene šume, ni zatupljeni ljudi) pronaći, stvarati novi početak, novi svijet. Potrebno je ponovno se roditi.

*Nakon svakog rata
netko mora pospremiti.
Kakav takav red
sam se neće napraviti.*

Szymborska započinje pjesmu s ovim stihovima, pospremanjem mjesta zločina. Ali tko je taj ili koji su ti koji pospremaju? Osvajači koji su do jučer rušili i palili pa danas po svojim mjerama kroje sudbine krajolika, izgled kuća i ljudskih života, ili oni koji su preživjeli napad

strane vojske i sada razgrćući ruševine i skupljajući cigle, nekada obiteljske kuće, traže kosti svojih najmilijih. Red koji Szymborska spominje i koji je nužan za kakvo-takvo funkcioniranje društva je moguć samo na površini. Izgradnja novih prometnica, škola, domova, sadnja usjeva i ponovno stvaranje novih kultura je ono što pomaže ljudima da stvore red u svojoj glavi, da učine okolinu poznatom i primire svoju psihu. Ali ispod tih novoizgrađenih cesta, ispod temelja kuća i nove kulture koja se stvorila, čuju se jecaji, za one koji znaju slušati čuje se i nada, poziv u pomoć, razumijevanje, toleranciju i prihvaćanje, oprost. Čuje se i mržnja, nezaboravljeni najmiliji, odbacivanje, volja da se sruše i domovi, odnosno obitelji onih koji su i njima nanijeli toliku štetu i bol. Društvo nakon rata diše na škrge, o mnogo čemu se ne priča, ljudi su umorni i gladni, pa ih je lako izmanipulirati i nahraniti novom mržnjom, novom ideologijom i naravno, obećanjem koje vodi u „bolju budućnost”. To su opasna vremena koja treba biti u stanju posebno pažljivo osluškivati, što mislim da je, za ratom pogođene žrtve, u onakvom emocionalnom i psihičkom rastrojstvu gotovo pa i nemoguće.

*Netko mora odgurnuti ruševine
na rubove cesta,
da mogu proći
kola puna leševa.*

U trenucima prevelike emocionalne opterećenosti naša osjetila otupe, smrt jedne osobe nas puno više pogađa od milijuna stradalih obitelji. Ono što me ljuti u ovome slučaju, je to što ne vidim tko ima pravo. Ne vidim osobu dovoljno pravednu, dovoljno mudru da može odlučivati o tuđem postojanju. Da može uništavati kulturu u kojoj nije sjedio/la, ljude koje nije upoznao/la, rušiti spomenike koje nije gradio/la, crkve, samostane u kojima se nije molio/la, umjetničke galerije s djelima koje nije pokušao/la sam ili sama naslikati. Uvjeriti mase da je njihov način življenja jedini prihvatljiv i da su njihovi ljudi jedini ispravni, a njihovi ideali i njihove vrijednosti jedino za što se isplati živjeti ili umrijeti je toliko površno, sebično i pohlepno da mi nije jasno odakle ljudskoj vrsti uopće više snage za ratovanje. Odakle malom čovjeku želudac, a velikom zlobe.

*Netko mora privući grede
da se podupre zid,
netko ostakliti prozor
i postaviti vrata na šarke.

To nije fotogenično
i traje godinama.
Sve kamere već su otputovale
u drugi rat.*

Složila bih se ovdje s autoricom, to nije zanimljivo medijima jednom kada se rat završi. Što objaviti? Hoće li to što objave razotkriti poslijeratnu stvarnost kakva nas sve čeka? Pokazati nam zapravo da stvarnosti nakon rata za mnoge nema? I da su heroji rata zapravo žrtve istog? Sjećanje na nekoga nažalost ne vraća ga u život, ono služi onima koji žive da se lakše nose sa stvarnošću bez njega. Poput tekstova autora koji su živi, ali koji su i davno preminuli. Oni su sada u službi nekog drugog vremena, nekog tuđeg iskustva, tuđih očekivanja. Svijet autora je kompromitiran tuđim potrebama. On je samostojeći, on postoji u stvarnosti i zauvijek će imati dio autora u sebi. Ali čak i taj autor nije „jedini” autor vlastitih djela. Mi smo splet okolnosti, iskustava, tuđih pročitanih tekstova, a naša autobiografija se počela

pisati puno prije nego što smo se rodili. Autorovo djelo je zapravo autorov dijalog sa svim drugim autorima koje je čitao prije ili tijekom samog pisanja.

*Mostove treba opet
i kolodvore od temelja.
U dronjcima će biti
rukavi od zasukavanja.*

Novi svijet se počinje graditi, zanimljivo je kako su spomenuti mostovi i kolodvori. Dvi je stvari koje povezuju. Mostovi kao simboli stremljenja povezivanja među ljudima, premošćivanja prepreka i suprotnosti. I kolodvori, mjesta sastanaka, novih početaka, dalekih (nepoznatih) krajeva. Jer to se mora graditi kako bi civilizacija rasla, kako bi kultura i život bujao. Je li neki osamljeni čovjek na planini uopće živ, ako nitko ne zna da je on živ? Naš osobni identitet, kao i identitet naše zajednice, razvija se u odnosu i u usporedbi s drugima. Jer bez usporedbe, nema ni osnove za nešto. Dokle god moj svijet dotiče tvoj, znam da postojim. Međutim, kada počnemo podcrtavati razlike, percipirati ih kao nešto loše, strano (toliko strano da smo oduzeli ljudskost tuđim navikama, jeziku, religiji, običajima) tada nastupa smrt. Smrt empatije, razumijevanja, duše u nama i tuđem biću i rađa se rat. Kompleks superiornosti u kojem mislimo da drugo biće nema jednaku razinu osjećaja i svijesti nas potpuno obuzima i uvjereni smo da imamo pravo odlučivati o tuđem životu. Mislim da je to najočitiije i u našem odnosu spram prirode i ostalog živog svijeta (koje je jednako osjećajno, koje ima daleko veće kognitivne sposobnosti od onoga što smo mislili, ali samo nema način da se izrazi i „potvrdi“ nam svoju vrijednost).

*Netko s metlom u rukama
još spominje kako je bilo.
Netko sluša
kimajući neotkinutom glavom.
Ali već se u njihovoj blizini
počinju motati oni,
kojima je to dosadno.*

Mnogi se ljudi dosta teško nose s prošlošću, neki ju ni ne razumiju. Dok su drugi dio mase, pa tu svaka odgovornost prestaje, a svaka individualna misao se utapa u moru većine. Koliko smo voljni naučiti iz prošlosti i koliko smo spremni učiti o njoj uvelike će odrediti smjer budućnosti. Jer ako ostanemo zarobljeni u našoj maloj povijesti, možemo propustiti uzroke koji su oblikovali, ne samo našu sadašnjost, već i nas identitet. Treba se boriti protiv bezvoljnosti i zatupljenosti. Treba ohrabrivati, poslije rata pogotovo, kada se već nije moglo prije, slobodu govora. Ne smiju postojati tabu teme, a sloboda izbora i javnog govora je jedina vrijednost za koju vrijedi poginuti. Jedini je problem ljudske nesvijesti, nedostatka autorefleksije, introspektive po kojoj možemo prepoznati zašto biramo ono što biramo i zašto to smatramo ispravnim. Pa se javlja problem toga što svatko misli da njegove pro-ratne ideje i mrzilački ideali zaslužuju da budu prihvaćeni od većine. I shvaćam, mržnja je zavodljiva, brza, nasilna, riješit ćemo silom jer je „naporno“ verbalno se sukobljavati. Zašto još više mučiti napaćeni narod? Trebamo brzo rješenje, treba narodu omogućiti samo njegovu utopiju mira, s njegovim ljudima na njegovoj zemlji. Jedini je problem što to nosi određenu žrtvu, naroda koji traži i onoga koji mora prepustiti svoje mjesto, predati svoju prošlost. No kada bi narod pronašao svoju utopiju, odmaknuo se od svih zala različitosti i onoga što mu je nepoznato i što ga plaši, kada bi pronašao svoj mir i ne bi bio duboko tjeskoban zbog nesigurnosti koju nosi svakodnevna geopolitika i prošlost koja se ponavlja.

Što onda? Dvije su mogućnosti, prva, država bi stvorila probleme zbog kontrole koju je izgubila kada ljudi više nisu bili preopterećeni pukom egzistencijom. Druga, ljudi bi shvatili da ne mogu živjeti izolirani od nepoznatog i da jedino nesigurnost i povjerenje koje dajemo i primamo od drugih jamče napredak.

*Oni koji su znali
o čemu se tu radilo,
moraju ustupiti mjesto onima,
što znaju malo.
I manje od toga.
Konačno skoro pa ništa.*

*U travi koja je prerasla
uzroke i posljedice,
netko mora ležati
s klasom u zubima
i blejati u nebo.*

Posljednji stihovi Wisławe Szymborske istražuju teme promjene, tranzicije i prolaznosti. Stihovi sugeriraju ideju transformacije vlastitog znanja i iskustva kako bi se prepustilo mjesto novim idejama i novim generacijama. Autorica naglašava ideju da čak i oni koji ne znaju mnogo ili gotovo ništa, mogu imati važnu ulogu u oblikovanju budućnosti. Posljednji stihovi, koji prikazuju osobu kako leži u travi s klasom u ustima, mogu simbolizirati prihvaćanje sudbine ili gubitak kontrole nad događajima. Pjesma istražuje složene ideje o ljudskoj promjenjivosti i prolaznosti, te o prihvaćanju novih početaka unatoč izgubljenim prilikama. Szymborska je sjajna autorica, a njezine pjesme mi uvijek daju nove mogućnosti interpretacije, potiču me na promišljanje skoro svakog aspekta društva i propitkivanja mog mjesta u njemu.

Nina Bartolić

Obje fotografije z arhivum Ambasady RP w Zagrzebiu.

Branko Šegota

Branko Šegota rođen je 24. lipnja 1934. godine u Stinici kraj Senja. Uoči Drugog svjetskog rata doselio je s roditeljima u Zagreb gdje je završio osnovnu i srednju školu. Uz rad je završio i studij na Fakultetu političkih znanosti.

Gotovo cijeli svoj radni vijek proveo je kao novinar-suradnik, urednik te posljednjih dvadeset godina kao glavni i odgovorni urednik tvorničkog lista *Chromos* iz Zagreba. Napisao je i monografiju *100 godina Chromosa (1890 – 1990)*. Suradivao je i s brojnim dnevnim, tjednim i mjesečnim listovima u Hrvatskoj.

Bio je oženjen Poljakinjom Janinom iz Giżycka, koja je nažalost, nakon teške bolesti, preminula još 2003. godine. Često je sa suprugom posjećivao Poljsku, govorio je poljski jezik, pa se u mirovini intenzivnije posvetio istraživanju hrvatsko-poljskih kulturnih, gospodarskih i političkih odnosa. Mnogo vremena je proveo u raznim arhivima i knjižnicama.

Napisao je brošuru *Hrvatsko-poljske veze XX. stoljeća – Julije Benešić u svom vremenu* koju je 1996. godine izdalo Hrvatsko-poljsko društvo. Također, napisao je i 2002. godine izdao u vlastitoj nakladi knjigu *Poljski autori i glumci u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu (1840 – 1940) – prilog proučavanju povijesti recepcije poljske drame i kazališta u Hrvatskoj*. Posljednjih godina napisao je još dvije knjige: *Hrvati i Poljaci* i *Četrdeset puta u Poljskoj* ali nije našao izdavača.

Bio je dugogodišnji član PKU „M. Kopernik” i član uredništva biltena *Kopernik* te u zadnje vrijeme počasni član uredništva. Napisao je više članaka za naš bilten. Dok ga je zdravlje služilo, rado je dolazio na sve naše susrete i proslave.

Nakon duge bolesti umro je u Zagrebu 23. ožujka 2024. Pokopan je na groblju Miroševac uz roditelje i suprugu.

Kasno smo saznali za pogreb i zato sam samo ja, uz osam drugih osoba, stigla ispratiti našeg Branka na posljednje počivalište. Počivao u miru!

Janina Wojtyna-Welle

In memoriam Branko Šegota

Smutną wiadomość o odejściu wieloletniego sympatyka i aktywnego członka naszego Towarzystwa śp. Branka Šegoty otrzymałam w dniu 28 marca 2024 r. po godzinie dziewiątej. Zbyt późno, aby uczestniczyć w Jego ostatnim pożegnaniu na cmentarzu Miroševac w Zagrzebiu.

Branko urodził się w 1934 r. w Stinicy koło Senja. Z wykształcenia był politologiem. W chwili, kiedy go poznałam, czyli w 1990 r. pracował jako dziennikarz, redaktor w dobrze prosperującej fabryce Chromos. Ożenił się z Polką, niezapomnianą Janeczką z Giżycka. Zakochał się nie tylko w niej, ale i w kulturze polskiej. Był do końca członkiem redakcji naszego biuletynu i autorem licznych ciekawych artykułów. W przeszłości miał nawet w biuletynie swoje kolumny pod tytułem: *Poljski velikani u Hrvatskoj*. Dla przypomnienia przytoczę niektóre jego artykuły drukowane w naszym biuletynie:

1. *Zabytki starej ojczyzny (Statki płynną po trawie)*, nr 3/2008
2. *Poznati Poljaci u Hrvatskoj (18)*, nr 4/2015
3. *Więcej światła, o wynalezieniu lampy naftowej*, nr 4/2008
4. *Hrvatsko-poljski odnosi između dva svjetska rata*, nr 2/2009
5. *Poznati Hrvati u Poljskoj – Ivo Andrić*, nr 3/2018
6. *Kopernikova ulica w Zagrzebiu*, nr 1/2019.

Branko udzielał się aktywnie w naszym Towarzystwie do 1996 r. W tym roku wydał też broszurę pt. *Hrvatsko-poljske veze XX stulecia*, głównie o Juliju Benešiću.

W roku 2002 Branko wydał książkę pod tytułem *Poljski autori i glumci u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu (1840-1940)*. W tymże roku nasza przewodnicząca Jolanta Sychowska Kavedžija w Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici (Bibliotece Uniwersyteckiej i Narodowej) otworzyła wystawę polskich plakatów z tych przedstawień. Wystawa doszła do skutku również dzięki niestrudzonemu zaangażowaniu i inicjatywie Branka.

Branko interesował się również i ekonomiczną współpracą pomiędzy Polską a Chorwacją. Na łamach pisma, którego był redaktorem umieścił artykuł dotyczący m.in. nowości technologicznych, powiązanych z Instytutem Chemicznym w Warszawie, pt. *Novo sredstvo uklanjanja kamenca i uređaj za mjerenje brzine korozije sa upotrebom u energetici* (Chromos, 1. 10. 1987, nr. 22797330).

Za swoje zasługi za szerzenie polskiej kultury oraz narodowych wartości otrzymał w roku 2015 odznaczenie, a wręczył mu je urzędujący wtedy w Zagrzebiu Ambasador RP Maciej Szymański.

Na zakończenie jeszcze coś od serca. Wydrukowanie książki opartej na źródłowych informacjach, jaką napisał było bardzo pracochłonnym przedsięwzięciem, tym bardziej, że wydawał ją głównie ze swoich funduszy. Przy opracowywaniu książki pt. *Polscy autorzy i aktorzy (1840-1940)* pomagał mu mój mąż. Razem z Brankiem przez tydzień siedzieli w Krakowie i w bibliotece uniwersyteckiej wyszukiwali źródłowe informacje. Również moja synowa Iwona posłała mu pewne materiały z Warszawy. Poza swoim ulubionym pisaniem Branko lubił spotkania z przyjaciółmi. W małym rodzinnym domu w dzielnicy Savski gaj posiadał trochę pnących się winorośli i tam najchętniej pisał, i spotykał się z przyjaciółmi przy lampce wina, nierzadko własnej produkcji.

Dziękuję Mu za wiele miłych chwil związanych z PTK i biuletynem *Kopernik*, jak i poza nimi. To bardzo cenne, że w naszym Towarzystwie mieliśmy takiego Chorwata – Polaka.

Irena Duić

Polskie Towarzystwo Kulturalne „Mikołaj Kopernik” w Zagrzebiu;
Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu
10000 Zagreb, Savska 34/36, Hrvatska

Tel: 00385 1/ 49 21 919

e-mail: kopernik@kopernik.hr; rustalka@wp.pl

www.kopernik.hr

<https://www.facebook.com/ptkkopernik>

Uredništvo/Redakcija:

Urednica/Redaktor: Małgorzata Vražić

Članovi uredništva/Członkowie redakcji: Marek-Mladen Stanojević, Jolanta Sychowska Kavedžija, Janina Wojtyna-Welle, Ewa Zrno, Magdalena Najbar-Agičić, Damir Agičić, Arek Niziński

Distribucija: Poljska kulturna udruga „Mikolaj Kopernik” u Zagrebu

Naklada: 150 primjeraka

Tisak: Banian ITC, Zagreb

Grafička oprema: Ibis grafika, Zagreb

Bilten se izdaje uz finansijsku pomoć Savjeta za nacionalne manjine RH te Udruženja Wspólnota Polska iz Ureda predsjednika Vlade RP.

Biuletyn jest wydawany przy finansowym poparciu Rady do spraw Mniejszości Narodowych Republiki Chorwackiej oraz Stowarzyszenia Wspólnota Polska ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

U broju su korištenji materijali koje su poslali članovi PKU „Mikolaj Kopernik”. Korištene fotografije i grafike su javno vlasništvo ili pripadaju PKU „Mikolaj Kopernik”, čine privatnu zbirku i ne podliježu autorskoj zaštiti. Slike koje se odnose na pojedine događaje korištene su u skladu s dogovorom s vlasnicima slika u skladu s autorskim pravom.

Informacja o zadaniu publicznym:

Informujemy, że PTK M. Kopernik otrzymało dofinansowanie ze środków Kancelarii Prezesa Rady Ministrów w ramach konkursu „Polonia i Polacy za Granicą 2024”.

Nazwa zadania publicznego: Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS.

Zadanie publiczne „Świat opisany po polsku – wsparcie mediów polonijnych w Europie Środkowej, Środkowo-Wschodniej, Azji i krajach byłego ZSRS” polega na dofinansowaniu kosztów związanych z wydaniem mediów polonijnych: tytułów drukowanych oraz internetowych.

W obiektywie

Zabawy karnawalowej ciąg dalszy...

Podczas promocji książki
Metamorfozy Imperium Rosyjskiego 1721-1921
w tłumaczeniu Slavena Kale.

W następnym numerze:

- *Noć knjige* i przedstawienie Teatru Obserwatorium *Niektórzy lubią poezję*
- Spotkanie z okazji święta Konstytucji 3 maja i Dnia Polonii
- Kliofest
- Wystawa *Granica/Przesilenie* Pawła Kuli
- 35 rocznica przełomu 1989 roku